

Reykjavík, 7. janúar 2021

Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneyti
Sölvhólgötu 7
101 Reykjavík
srn@srn.is

Efni: Umsögn um drög að frumvarpi um breytingar á ýmsum lögum vegna áhrifa kórónaveirufaldursins á sveitarfélög

Hinn 23. desember síðastliðinni birti samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið drög að frumvarpi um breytingar á ýmsum lögum vegna áhrifa kórónaveirufaldursins á sveitarfélög á samráðsgátt stjórnvalda, Ísland.is. Með frumvarpinu er ætlunin að víkja fjármálareglum sveitarstjórnarlaga til hliðar, auka heimildir Lánasjóðs sveitarfélaga til að lána sveitarfélögum vegna rekstrarhalla og veita sveitarfélögum meira svigrúm við innheimtu fasteignagjalda. Frumvarpsdrögin hafa verið tekin til skoðunar á vettvangi SVP – Samtaka verslunar og þjónustu og þykir ástæða til að koma afstöðu samtakanna á framfæri.

II. kafli frumvarpsdraganna

Í II. kafla frumvarpsins eru lagðar upp tvær tímabundnar breytingar á lögum um tekjustofna sveitarfélaga, nr. 4/1995. Annars vegar er lagt til að gildistími lögveðs í fasteignum, vegna greiðslna fasteignaskatts sem eru lagðir á árin 2020–2022, verði lengdur í fjögur ár og hins vegar að sveitarfélögum verði vegna sömu skatta heimila að ákveða að lækka eða fella niður dráttarvexti á vangoldnar kröfur. Megintilgangur breytinganna er að auka svigrúm sveitarfélaga til að semja við fasteignaeigendur sem eiga í greiðsluferfiðleikum um skil á fasteignaskatti, án þess að þau eigi í hættu á að lögveðsrétturinn glatist.

Rétt er að taka fram að afstaða SVP er sú að framangreindar breytingar eru í senn mjög jákvæðar og mikilvægar. Fjöldi atvinnurekenda á við verulega rekstrarörðugleika að stríða í ljósi áhrifa sóttvarnaráðstafana stjórnvalda. Í ýmsum rekstri vegur kostnaðar vegna eignarhalds og rekstrar fasteigna mjög þungt og þau opinberu úrræði sem beinst hafa að ráðningarsamböndum launþega og atvinnurekenda hafa því ekki megnað að létta nægilega byrðar margra atvinnurekenda. Í ýmsu tilliti er þjóðhagslega mikilvægt að ganga langt í þeirri viðleitni að treysta möguleika atvinnurekenda til að takast á við tekjumyndun að kórónaveirufaraldrinum afstöðnum. Bæði ríkið og viðsemjendur þessara aðila hafa komið til móts við þá og mikilvægt er að möguleikar sveitarfélaga til slíks verði auknir. Stjórnvöld eru meðvituð um stöðu leigusala og leigutaka og því samhengi má benda á að nýverið gerði Alþingi tímabundnar breytingar á afhendingarreglu virðisaukaskattslaga í því skyni að tryggja að reglur um skil virðisaukaskatts af vangoldinni leigu vinni með en ekki gegn viðleitni leigusala til að koma til móts við leigutaka.

Ákvæði til bráðabirgða XX

Með samþykkt 4. gr. laga nr. 25/2020, um breytingu á ýmsum lögum til að mæta efnahagslegum áhrifum heimsfaraldurs kórónuveiru (frekari aðgerðir), var bráðabirgðaákvæði XX bætt við lög nr. 4/1995. Á grundvelli þess ákvæðis var gjaldendum fasteignaskatta sem áttu við tímabundna rekstrarörðugleika að stríða vegna tekjufalls heimilað að óska eftir frestun á allt að þremur greiðslum fasteignaskatts sem voru á gjalddaga 1. apríl 2020 til og með 1. desember 2020. Að auki var þeim heimilað að óska eftir auknum gjaldfresti og dreifingu greiðslna fram til 15. dags mánaðanna júní, júlí og ágúst 2021. Afstaða SVÞ er sú að nú sé tímabært að endurmeta stöðuna m.t.t. þess hvort ekki sé tilefni til að framlengja gildistíma bráðabirgðaákvæðisins og útvíkka gildissvið þess. Er þá ekki síst haft í huga að ákvæðið var samþykkt í lok mars 2020, þ.e. skömmu eftir upphaf faraldursins. Af umfjöllun um frumvarp það er varð að lögum nr. 25/2020 leiðir að við lagasetninguna var gert ráð fyrir að áhrifa faraldursins mundi gæta um mun skemmri hríð en raunin hefur orðið.

Samkvæmt orðalagi efnisákvæða b-liðar 3. gr. frumvarpsdraganna mun heimild sveitarfélaga til lækkunar eða niðurfellingar dráttarvaxta ná til gjaldenda sem leigja húsnæði til rekstraraðila sem eiga við verulega rekstrarörðugleika að stríða vegna kórónaveirufaraldursins. Sú viðleitni er afar jákvæð. SVÞ hafa allt frá upphafi faraldursins barist fyrir því að möguleikar sveitarfélaga til að koma til móts við leigusala og leigutaka þeirra verði auknir.

Það er ljóst að staða fasteignaeigenda sem falla undir gildissvið bráðabirgðaákvæðis XX í lögum nr. 4/1995 og leigjenda þeirra er ekki hin sama. Fasteignareigendur hafa notið greiðslufrests fasteignaskatts en leigutakar þurft að leita á náðir leigusala. Dæmi eru um að fasteignaskattur vegi svo þungt í rekstri fasteignafélaga að greiðslur hans nemi um 18% af leigutekjum. Í því ljósi er svigrúm leigusala til að koma til móts við leigutaka takmarkað. Þó bein efnahagsleg áhrif faraldursins hafi hingað til einkum komið fram hjá tilteknum fyrirtækjum í hagkerfinu, t.d. í ferðaþjónustu, ferðamannaverslun eða fyrirtækjum á landsbyggðinni, eru töluverðar líkur á að áhrifanna taki í auknum mæli að gæta í heildarhagkerfinu. Samhliða mun svigrúm leigusala til að koma til móts við leigutaka dragast enn frekar saman. Ástæða er til að búa svo um hnútana að við þessu megi bregðast.

Í ljósi framangreinds leggja SVÞ til að svohljóðandi grein verði bætt við II. kafla frumvarpsins:

Eftirfarandi breytingar verða á ákvæði til bráðabirgða XX í lögumum:

- Á eftir orðunum „1. desember 2020“ í 1. málsl. 1. mgr. kemur: Og 1. janúar til og með 1. desember 2021“.
2. málsl. 1. mgr. orðast svo: Gjalddagi og eindagi greiðslna á gjalddaga árið 2020 sem frestun taka réttilega til er 15. janúar 2021. Gjalddagi og eindagi greiðslna á gjalddaga árið 2021 sem frestun taka réttilega til er 15. janúar 2022.
- Í stað orðanna „2020 samanborið við fyrra rekstrarár getur hann óskað eftir auknum fresti og dreifingu greiðslna sem hefur verið frestað fram til 15. dags mánaðanna júní, júlí og ágúst 2021“ í 1. málsl. 2. mgr. kemur: 2020 og 2021 samanborið við rekstrarárið 2019 getur hann óskað eftir auknum fresti og dreifingu greiðslna sem hefur verið frestað fram til 15. dags mánaðanna júní, júlí og ágúst 2021 vegna greiðslna á gjalddaga 2020 og sömu daga 2022 vegna greiðslna á gjalddaga 2021“.

- d. Á eftir orðunum „15. janúar 2021“ í 2. málsl. 2. mgr. kemur: vegna gjalda sem voru á gjalddaga 2020 og 15. janúar 2022 vegna gjalda sem voru á gjalddaga 2021.
- e. Við bætist ný málsgrein, svohljóðandi:
- Leigusala atvinnurekanda sem á við tímabundna rekstrarörðugleika að stríða vegna tekjufalls skv. 1. og 2. mgr. er heimilt að óska eftir frestun á greiðslum fasteignaskatts skv. 1. og 2. mgr. af fasteign sem atvinnurekandinn leigir af leigusalanum svo fremi að hún sé nýtt til þess rekstrar sem örðugleikarnir varða. Það er skilyrði slíkrar frestunar að leiguverð af fasteigninni lækki, lækkunin sé í réttri tiltölu við hlutfall fasteignaskatts af leiguverði og hún vari þann tíma sem frestunin varir.

Virðingarfyllst,

f.h. SVP – Samtaka verslunar og þjónustu

Andrés Magnússon
framkvæmdastjóri

Benedikt S. Benediktsson
lögfræðingur